

21. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na informace a platy úředníků

Přiznám se, že mým skoro celoživotním odborným koníčkem je právo na informace. Za těch více než dvacet roků, co se mu věnuji, je jedním z evergreenů (ne)zveřejňování platů úředníků a politiků. Zatímco u platů politiků, včetně těch komunálních (tedy starostů, místostarostů, radních) panuje už řadu let shoda, že musí být poskytnuty. U úředníků je to nekonečný oříšek.

Někdo si řekne, tak to už snad české soudy za více než dvacet let, nějak rozhodly? Co je na tom, pro pět ran do Sbírký zákonů, pořád k řešení?

Klíčový zákon 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím je účinný od roku 2000, takže 22 let, nicméně soudní judikáty, včetně Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu ČR, zde byly jako na houpačce. Jeden čas vítězila ochrana soukromí úředníků, jindy zase více svobodný přístup k informacím. I námětem řady bakalářských a magisterských kvalifikačních prací se toto téma stalo.

Zpátky do současnosti

Nutno pochválit, že se „platovému tématu“ rozhodl po letech věnovat i náš moudrý zákonodárce. Víme, právní puristé si postesknou, že zákony mají být maximálně stručné a obecné, nicméně praktici jim přízemně odpoví, že to, co není přímo v zákoně úředníky z veřejné správy, zase tolik nepálí. Nadto jestliže je judikatura nejednotná, pardon v neustálém vývoji.

Nahlédněme do malostranských paláců. Vypadá to, že Senát patrně zakotví v českém informačním zákoně jasnou povinnost poskytování informací o výši platů a odměn vysokých státních úředníků. Pro vyšší informační komplexnost dodejme, že schválení vládní novely zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím nyní doporučil plénu horní komory vlivný garanční Ústavně-právní výbor.

Trochu mám problém, že novela se kompromisně týká pouze platů a odměn vysokých úředníků a ne všech. U úředních osob by mělo, dle mého názoru, více převážet fakt, že byly a jsou placeny z veřejných peněz. Tedy ostřeji řečeno z našich daní. Opravdu nechápu, proč by mělo být předmětem letitých sporů, jaký plat bere úředník na úřadě práce nebo katastrálním úřadu?

Námítka, že se si pak někdo z publikované výše platu odvodí jaký má dát úředníkovi úplatek je zcela absurdní. Korupce a úplatkářství jsou přece zakázány pod přísným trestně-právním postihem, i kdyby úředník bral milion čistého měsíčně, stejně jako by dostával od eráru minimální mzdu. Stejně hořko-bolné jsou povzdechy,

že za pomoci populární „stošestky“ si třeba plat zjišťoval bývalý manžel/ka kvůli výši alimentů. K tomu přece slouží jiné právní nástroje, a pokud si soud či sociální odbor není schopen zjistit aktuální výši příjmů ani u státního úředníka, tak to spíše značí nedostatek někde jinde. A rozhodně to nesmí být relevantní důvod pro omezování ústavou garantované svobody informací.

Naopak vítám, že zákonodárce myslel nejen na platy, ale i odměny. Jelikož platy jsou ve veřejné správě dány tabulkově, takže s nimi moc čarovat nejde, problém bývá právě s odměnami, zejména těmi mimořádnými.

Ostatně dlouhá léta naše správní soudy, které řeší info-kauzu, říkaly, že zveřejnit se má pouze množství a typ práce, kterou úředník vykonal navíc, aby si mimořádnou odměnu zasloužil. Později se začalo soudně rozhodovat směrem k poskytnutí informací i o samotné výši těchto odměn. Nota bene bez její výše to celé moc nedávalo smysl. Nicméně později Ústavní soud ČR doplnil, že žadatel o platovou

a odměnovou informaci musí povinnému subjektu dodat i svůj právní zájem, proč vlastně zmíněné informace chce. Skutečnost, že je mj. pomyslným hlídačím psem demokracie a nechce předmětné platové informace jen pro svou kratochvíli anebo ze zvědavosti.

Závěrem

Mám za to, že platy a odměny úředníků a úřednic naší veřejné správy by měly být poskytnutelné. Právo na informace zde, podle mého názoru, převládá nad ochranou soukromí. Pokud se to někomu nelíbí, může jít přece pracovat do soukromého sektoru. Každá práce má svá pozitiva a méně příjemné stránky.

A propos, jak mi říkal nedávno jeden bývalý student, dnes právník ve veřejné správě – já jsem spíše pro neposkytování informací, aby se nám veřejnost nesmála, jak málo tam bereme, například v porovnání se soudci a státními zástupci.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,

VŠ pedagog, člen rozkladové komise ÚOOÚ

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgánem inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)